

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/55/2012
Identifikačné číslo spisu:	8011200735
Dátum vydania rozhodnutia:	13.08.2013
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:8011200735.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD. v právnej veci navrhovateľky: F. D., nar. XX.XX.XXXX., bytom U. Q., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu v dávkovom konaní, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 15. mája 2012 č. k. 3Sp/16/2011-107, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 15. mája 2012 č. k. 3Sp/16/2011-107 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. 46513-2/2011-BA z 15. augusta 2011 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č.: 46513-2/2011-B z 15. augusta 2011 (č.l. 7) odporkyňa ako prvostupňový sociálny orgán príslušný podľa § 179 ods. 1 písm. a) prvého bodu a § 88 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej na účely tohto rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) rozhodla, že navrhovateľka, ktorá utrpela poškodenie zdravia v dôsledku pracovného úrazu zo dňa 5. júla 1984, nemá nárok na úrazovú rentu.

Podľa § 88 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. poškodený má nárok na úrazovú rentu, ak v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má viac ako 40-percentný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca alebo činnosť osoby uvedenej v § 17 ods. 2 (ďalej len "pokles pracovnej schopnosti") a nedovršíl dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 88 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. pokles pracovnej schopnosti sa posudzuje na účely odseku 1 v súvislosti s plnením pracovných úloh uvedených v § 8 ods. 4 alebo s činnosťami uvedenými v § 17 ods. 2, alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh, alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami.

Pokles pracovnej schopnosti sa opätovne posúdi, ak sa predpokladá zmena vo vývoji pracovnej schopnosti. Pri posudzovaní poklesu pracovnej schopnosti sa neprihliada na zdravotné postihnutia, ktoré boli zohľadnené na nárok na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu.

2. Pri svojom rozhodnutí po citácii ustanovení § 83, § 88 ods. 1 a § 272 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. odporkyňa vychádzala zo zistení, že nakoľko navrhovateľka nebola preradená na inú prácu, tak jej poškodenie, t.j. strata na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti ku dňu 31. decembra 2003 nevzniklo.

3. Vo vzťahu k zistenému stavu odporkyňa konštatovala, že navrhovateľka od 16. júla 1973 pracovala v Slovenskej pošte Prešov ako administratívna pracovníčka a vedúca pošty. Dňa 27. novembra 2000 utrpela pracovný úraz. Pri odkladaní čenín navrhovateľka potrebovala zísť dole schodmi, pričom nastal pád na pravú stranu a tým došlo k poraneniu pravej dolnej končatiny v oblasti členka.

Pri posudzovaní jej nasledujúceho stavu bolo zistené, že úraz z uvedeného obdobia nezanechal žiadne trvalé následky.

4. Hybnosť v pravom členkovom kĺbe odporkyňa posúdila tak, že je vo všetkých smeroch zachovaná, končatina je bez opuchu. Úraz pravého členkového kĺbu, ktorý navrhovateľka utrpela v roku 2000 tak neovplyvnil jej ďalšiu pracovnú schopnosť. Naďalej pracovala na pôvodnom pracovisku bez obmedzení. Od roku 2002 do roku 2004 vykonávala aj prácu doručovateľky; odporkyňa zdôraznila, že navrhovateľka dokonca krátkodobo vykonávala prácu doručovateľky aj v roku 2001.

5. Čo sa týka nároku, tento si navrhovateľka podľa odporkyne uplatnila podaním žiadosti, ktorá bola doručená odporkyni, pobočka Svidník, dňa 29. apríla 2011 a následne doručená odporkyni, pobočka Banská Bystrica dňa 09. mája 2011.

6. Ďalej s poukazom na lekársku správu odporkyne, pobočka Svidník, vystavenej dňa 27. júna 2011, ktorá je prílohou napadnutého rozhodnutia, a po dôkladnom preštudovaní celej zdravotnej dokumentácie odporkyňa vyslovila záver, že u navrhovateľky nedošlo v súvislosti s pracovným úrazom k zhoršeniu zdravotného stavu v období po 01. januári 2004. Posudkový lekár určil pokles pracovnej schopnosti na účely úrazovej renty na 0%, v dôsledku čoho nie sú splnené podmienky nároku pre priznanie úrazovej renty.

7. Preto odporkyňa vyslovila názor, že na základe objektívneho stavu navrhovateľka nespĺňa podmienky na uznanie miery poklesu pracovnej schopnosti na účely úrazovej renty.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

8. Proti hore citovanému rozhodnutiu odporkyne podala navrhovateľka opravný prostriedok z 21.09.2011 (č.l. 1).

9. Rozhodnutie odporkyne napadla včas podaným návrhom na jeho preskúmanie navrhovateľka, ktoré doplnila na základe výzvy súdu uznesením zo dňa 05.10.2011 a navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vrátiť vec sociálnej poisťovni na ďalšie konanie.

Namietala, že rozhodnutie a posudky odporkyne, MUDr. L. F., riaditeľky sekcie nemocenského poistenia, úrazového poistenia, poistenia v nezamestnanosti a garančného poistenia a lekárskej posudkovej činnosti a posudkového lekára Sociálnej poisťovne, pobočka Svidník MUDr. X. X. považuje za nesprávne, zavádzajúce, preto žiada nové vyšetrenie vo vzťahu k zdravotnému stavu s uznaným pracovným úrazom zo dňa 27.11.2000.

10. Navrhovateľka tiež poukázala na to, že súvislosť s úrazom spočíva v tom, že došlo k pádu zo schodov na pravú stranu celým telom, okrem vyvrtnutia členka na pravej nohe, na ktorej stále pretrvávajú opuchnutia a bolesti, ešte na predkolení sú výrazné žily - varixy, ktoré sú bolestivé a ktoré

sú predmetom celoživotnej liečby a sledovania. Nakoľko pri nich je možná tvorba krvných zrazenín (veľmi nebezpečné a smrteľné pre pľúcnu embóliu), z tohto dôvodu musí užívať kompresívne pančuchy.

Súčasne má bolesti bedrového kĺbu, poškodenú pravú obličku, na ktorej sa pri USG zistili zvýraznené cievky, čiže oblička je oslabená a nepracuje na 100%. Podľa dostupných USG nálezov zo dňa pred pracovným úrazom, kde USG nepreukazuje poškodenie pravej obličky.

11. Ďalej navrhovateľka argumentovala, že má vysunutú platničku, ktorá jej tlačí na miechu, v dôsledku čoho ide o dlhotrvajúci prejav dráždenia nervov, svalov, poruchu statiky a dynamiky chrbtice, následne dochádza k bolesti záhľavia a závratom a jej zdravotný stav pre účely úrazovej renty mal vypracovať skúsený špecialista - lekár.

Podľa mienky navrhovateľky boli posudky vypracované neobjektívne a to len z toho dôvodu, že si povedala svoj názor. Posudkoví lekári jej zdravotný stav bagatelizujú, hoci došlo k pádu zo schodu na zem celým telom. Posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, pobočky vo Svidníku MUDr. X. boli ignorované ňou predložené zdravotné nálezy, ktoré s úrazom súvisia, čiže poškodenie iných častí tela a orgánov ako poškodenie pravej obličky, ktorá už nepracuje na 100%, varixy predkolenia pravej nohy, opuchy a bolesti členka.

12. Takisto nebola vyhodnotená spadnutá klenba pravej nohy, čo znamená, že kosť, ktorá jej tlačí na chodidlo pri chôdzi, jej prekáža a spôsobuje jej veľké bolesti. V dôsledku uvedeného ide o stav, ktorý je treba operovať, trpí bolesťami bedrového kĺbu, kríva, má skoliózu úseku Th chrbtice, šikmú panvu, blok 1. rebra, na krčnej chrbtici výrazne zúžené stavce, vysunutú platničku, ktorá výrazne tlačí na miechu a všetky tieto nálezy vyplývajú z lekárskeho správ.

Navyše podľa navrhovateľky pri pracovnom úraze pri páde na pravú stranu vznikli aj skryté poranenia, ktoré neboli dostatočne vyšetrené tým, že riešili sa len viditeľné vonkajšie poranenia.

13. Rovnako navrhovateľka vytýkala odporkyni, že jej posudkoví lekári rozhodujú neobjektívne, lebo hája záujmy sociálnej poisťovne. V súvislosti s uvedeným nevylúčila ani podplácanie, či korupciu, ktorú je ťažko dokázať. O jej nepriaznivom zdravotnom stave svedčia aj viaceré hospitalizácie na neurologickom oddelení, internom oddelení, ORL, či Rehabilitačnom oddelení vo Svidníku a iných mestách, kde bola upozornená na to, že jej zdravotný stav je nezvratný a príslušnou liečbou napr. infúziami sa zdravotný stav stabilizoval a to v dôsledku zvýšenej dávky analgetík atď.

Z lekárskeho nálezov vyplýva, že aj po komplexnej liečbe infúzne, analgetickej, myorelaxačnej, RHB a pod. bola vždy prepustená do domáceho liečenia bez výraznejšieho zlepšenia s dočasným stabilizovaním.

14. Čo sa týka zápisnice z 27.06.2011, túto odmietla podpísať, pretože nesúhlasila s názorom posudkového lekára, ktorý ju opakovane bez prečítania nútil podpísať. Jednotlivé vyšetrenia posudkový lekár odpisoval z jej predložených fotokópií tak, že len to, čo chcel a to nepodstatné, ale podstatné v každom prípade úmyselne vynechával. Posudkový lekár jej problém nepovažuje za natoľko vážny, keďže nepoužíva pri chôdzi pomôcku.

Ak posudkový lekár MUDr. X. tvrdí, že po úraze sa neliečila na bolesti chrbtice a závraty, napriek tomu, že z jej lekárskeho správ vyplýva, že tieto problémy mala a liečila sa, tak tento stav vyplýva z nepochopenia jedného lekára, ktorý ukončil liečbu a jej všeobecný lekár ju musel uznať za práceschopnú, ale ako úradníčku. Zamestnávateľ bol voči nej zaujatý, aj keď odmietala z donútenia v dôsledku vyhrážok prepustenia, musela pracovať ako vedúca pošty a vykonávať doručovanie, t.j. po úraze pracovať vonku, denne chodiť 5 km, potom 10-12 km denne.

15. Na základe sťažnosti navrhovateľky na nepriaznivé zdravotné podmienky na pracovisku Národnému inšpektorátu práce Košice, bola vykonaná kontrola Inšpektorátom práce Prešov na poštách, avšak nie na tých, ktoré označila za problematické a výsledok šetrenia inšpektorátu práce bol vykonštruovaný. Je toho názoru, že tak vážne rozhodovanie, ako je posudzovanie pracovného úrazu, by mal vykonávať zásadne skúsený odborník na slovo vzatý a nie obyčajný posudkový lekár.

16. Odporkyňa vo vyjadrení k návrhu na preskúmanie navrhla napadnuté rozhodnutie ako vecne správne

potvrdiť a nepriznať navrhovateľke náhradu trov konania. Okrem iného poukázala na to, že z potvrdenia zamestnávateľa navrhovateľky Slovenskej pošty Banská Bystrica zo dňa 25.5.2011 vyplýva, že navrhovateľka z dôvodu pracovného úrazu zo dňa 27.11.2000 nebola preradená na inú menej platenú prácu, od roku 2002 až do roku 2004 vykonávala aj prácu doručovateľky, krátkodobo doručovala aj v roku 2001, t.č. od roku 2004 nepracuje a 12.08.2005 bol jej zdravotný stav prehodnotený na základe žiadosti o invalidný dôchodok. Bola uznaná za invalidnú s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 75% od 13.07.2005. Na základe prehodnotenia zdravotného stavu dňa 13.10.2010 bola uznaná za invalidnú s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 60% od 13.10.2010.

B)

17. Krajský súd v Prešove ako súd prvého stupňa podľa § 2501 a nasledujúcich ustanovení O.s.p. preskúmal napadnuté rozhodnutie, vylúčil účastníkov konania, oboznámil sa s obsahom predloženého administratívneho spisu a dospel k záveru, že opravný prostriedok navrhovateľky nie je dôvodný.

18. Svoj záver, že navrhovateľka neuvádzala žiadne zdravotné ťažkosti za účelom preradenia, krajský súd oprel o skutkový stav zachytený v záznamu o úraze z 28.11.2000 a v potvrdení Slovenskej pošty, a.s., Banská Bystrica zo dňa 18.05.2011.

Ďalej krajský súd citoval lekárske závery vyplývajúce mu z nálezů MUDr. F. A. z 30.09.2005, z lekárskej správy MUDr. K. z 15.12.2005 a zo správy z hospitalizácie na Neurologickom oddelení FNŠP F.D.R. v Banskej Bystrici zo 07.03.2005.

19. S odkazom na ustanovenia § 83, § 88 ods. 1 a 3, § 8 ods. 1 a § 153 ods. 1 a 4 zák. č. 461/2003 Z.z. vyslovil krajský súd názor, že úrazová renta patrí poškodenému, u ktorého bolo preukázané, že v dôsledku utrpeného pracovného úrazu došlo k poklesu pracovnej schopnosti.

Tvrdenia navrhovateľky o tom, že napriek poklesu pracovnej schopnosti v dôsledku utrpeného úrazu musela vykonávať prácu pridelenú jej zamestnávateľom pod hrozbou ukončenia pracovného pomeru, krajský súd označil na predložené listinné dôkazy za nepreukázané, lebo navrhovateľka po pracovnom úraze nepožiadala o preradenie na inú prácu, resp. nenamietala, že prideľované práce nie je schopná vykonávať. Z lekárskeho nálezů nevyplýva pokles pracovnej schopnosti, je jednoznačne preukázané, že u navrhovateľky ide o poškodenie chrbtice v dôsledku ťažkých degeneratívnych zmien.

III.

Odvolanie navrhovateľky/stanoviská

A)

20. Vo včas podanom odvolaní z 03.07.2012 (č.l. 117) proti rozsudku prvostupňového súdu navrhovateľka napadla zákonnosť rozhodnutia odporkyne a rozsudok krajského súdu v celom rozsahu a požadovala ich zrušenie.

Najmä vyslovila svoju požiadavku, aby

i. jej bola priznaná úrazová renta na tom základe, že utrpela poškodenie zdravia v dôsledku pracovného úrazu zo dňa 27.11.2000,

ii. bola zabezpečená prítomnosť lekára so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore, keď sa vykoná odborný posudok jej pracovného úrazu po páde zo schodu na pravú stranu celým telom, t.j. všetkých častí tela vrátane vnútorných orgánov.

V súvislosti s uvedeným navrhla, aby posudok zdravotného stavu po uznanom pracovnom úraze vyhotovil lekár so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore, hlavný odborník ministerstva zdravotníctva pre pracovné lekárstvo a klinickú toxikológiu v Bratislave, prípadne ÚDZS Bratislava.

21. K vyjadreniu Slovenskej pošty Banská Bystrica navrhovateľka poukázala na nemožnosť na ňu reagovať. Najmä zdôraznila to, že skutočne bola v určitom období preradená na inú poštu, že pracovný úraz a pokles pracovnej schopnosti sú určite v príčinnej súvislosti a toto tvrdenie môže iba vylúčiť skúsený špecialista.

22. V súvislosti s uvedeným navrhovateľka odkazovala na závery obsiahnuté v príslušných

pracovnoprávných dokumentoch, ako sú opatrenia vedúcich pracovníkov alebo záznamy v zápisníku bezpečnosti práce zamestnanca.

Tiež citovala nasledujúce vyjadrenie odborných lekárov: „Poškodená oblička po úraze chabne, scvrkavie, oslabuje sa nie náhle, ale postupom času až do štádia, keď už bude bezvýznamná a ktorú bude potrebné vyoperovať“.

23. Súčasne sa navrhovateľka tiež zmenila o svojom invalidnom dôchodku, kedy pôvodná hodnota bola znížená od 13.10.2010 na 60%, aj napriek tomu, že jej zdravotný stav sa postupne zhoršuje.

24. Záverom svojho odvolania navrhovateľka opísala svoje vzťahy s inými pracovníkmi zamestnávateľa, ako aj pošty, ktoré zastupovala.

K odvolaniu navrhovateľka na podporu svojich tvrdení pripojila väčšie množstvo listín, najmä dohody o zmene pracovnej zmluvy a lekárske správy.

B)

25. Vo svojom vyjadrení zo dňa 17. júla 2012 (č.l. 129) odporkyňa zrekapitulovala jednotlivé odvolacie námietky navrhovateľky a následne konštatovala, že navrhovateľka neuviedla žiadne nové skutočnosti, iba opakuje tie isté skutočnosti, ktoré uviedla v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne.

26. Všetky skutočnosti uvádzané navrhovateľkou v súvislosti so Slovenskou poštou z hľadiska posúdenia zdravotného stavu navrhovateľky a jej nároku na úrazovú rentu označila odporkyňa za právne bezvýznamné.

27. K požiadavke navrhovateľky, aby posudok jej zdravotného stavu po uznanom pracovnom úraze vyhotovil lekár v príslušnom špecializačnom odbore, hlavný odborník ministerstva zdravotníctva pre pracovné lekárstvo a klinickú toxikológiu v Bratislave, prípadne ÚDZS Bratislava, odporkyňa uviedla, že posudkoví lekári sociálneho poistenia sú podľa § 153 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. oprávnení vykonávať lekársku posudkovú činnosť úrazového poistenia, ktorá podľa § 153 ods. 4 písm. a) cit. zákona zahŕňa posudzovanie poklesu pracovnej schopnosti.

Preto podľa odporkyne bolo v kompetencii obidvoch posudkových lekárov odporkyne vykonať posúdenie poklesu pracovnej schopnosti navrhovateľky.

28. Poznámky navrhovateľky k odbornosti posudkových lekárov označila odporkyňa za nemiestne invektívy.

29. Záverom odporkyňa navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky po prejednaní veci potvrdil rozsudok krajského súdu zo dňa 15. mája 2012 ako vecne správny a navrhovateľke nepriznal trovy konania.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

30. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 v spoj. s § 250l ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku len „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože v konaní správneho orgánu bola zistená taká vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250j ods. 2 písm. d/ O.s.p.), preto postupom podľa § 220 ods. 1 v spoj. s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok zmenil tak, že v zmysle zrušujúceho dôvodu obsiahnutom v § 250j ods. 2 písm. d) O.s.p. napadnuté rozhodnutie odporkyne podľa § 250ja ods. 3 zrušil a vrátil jej späť na ďalšie konanie v zmysle nasledujúcich záverov.

31. Na prvom mieste Najvyšší súd zdôrazňuje, že predmetom odvolacieho súdneho konania je rozsudok

krajského súdu o nevyhovení opravnému prostriedku navrhovateľke a o potvrdení rozhodnutia odporkyne, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací primárne v medziach odvolania (viď § 212 ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu, ako aj súdne konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania preskúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľky, a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporkyne.

32. V takto vymedzenom rámci prieskumu a po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov) Najvyšší súd zdôrazňuje, že podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu, ako aj žaloby, ktorou sa navrhovateľka domáha preskúmania rozhodnutia odporkyne, je otázka správneho zistenia rozhodujúcich skutočností a dostatočného rámca podkladov pre naplnenie zásady materiálnej pravdy. Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

33. Súčasne Najvyšší súd zdôrazňuje, že predmetom súdneho prieskumu je rozhodnutie odporkyne napadnuté navrhovateľkou. Podľa súdnej judikatúry (najmä nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II ÚS 127/07-21, alebo v zmysle rozhodnutí Najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo/84/2007, sp. zn. 6 Sžo/98/2008, sp. zn. 1 Sžo/33/2008, sp. zn. 2 Sžo/5/2009, či sp. zn. 8 Sžo/547/2009). Potom nie je úlohou súdu pri výkone správneho súdnictva nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať zákonnosť ich postupov a rozhodnutí, teda to, či oprávnené a príslušné správne orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených navrhovateľkou rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy. Preto odvolaciemu súdu neprislúcha ani takto vymedzený rámec prieskumu rozšíriť aj na iné rozhodnutia, hoci s prv menovaným sú tesne zviazané nielen dôsledkami, ale aj účastníkmi.

34. Najvyšší súd vzhľadom na námietku navrhovateľky o správnosti záveru odporkyne, že pracovný úraz navrhovateľky a pokles jej pracovnej schopnosti určite nie je v príčinnej súvislosti, poukazuje na znenie ustanovenia § 88 zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré sa stalo základom na argumentáciu krajského súdu. Podľa § 88 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. poškodený má nárok na úrazovú rentu, ak v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má viac ako 40-percentný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca alebo činnosť osoby uvedenej v § 17 ods. 2 (ďalej len "pokles pracovnej schopnosti") a nedovršil dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

35. Hore citované ustanovenie jednoznačne vymedzuje nasledovný okruh podmienok, ktoré zákonodarca označil za nevyhnutné pre vznik nároku na úrazovú rentu, a to že

1. poškodená osoba musela utrpieť pracovný úraz,
2. poškodená osoba má viac ako 40-percentný pokles schopnosti vykonávať špecifikovanú činnosť,
3. uvedený pokles je výslovne zapríčinený utrpeným pracovným úrazom a
4. poškodená osoba nedovršila dôchodkový vek alebo jej nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

1) K poklesu schopnosti vykonávať činnosť

36. O podmienkach, ktoré sú uvedené ako prvé a posledné, panuje zhoda medzi účastníkmi. Avšak zásadný spor je o splnení podmienky 2) a 3).

37. Najvyšší súd z priloženého spisu zistil, že krajský súd pri posudzovaní skutočného stavu veci (tzn. zdravotného stavu navrhovateľky) si osvojil ten, ktorý bol zachytený v posudkových dokumentoch (t.j. lekárskom posudku alebo lekárskej správe) zo dňa 27.06.2011. Preto pri odôvodnení svojho rozhodnutia vychádzal zo skutkových (medicínskych) zistení o zdravotnom stave navrhovateľky, ktoré sú zachytené v posudkových podkladoch vypracovaných príslušnými lekármi.

38. Takisto je nepochybné, že odporkyňa pri stanovení hodnoty poklesu pracovnej schopnosti navrhovateľky na účely úrazovej renty (t.j. v dôsledku pracovného úrazu zo dňa 27. novembra 2000) v hodnote 0% zásadne a jednostranne vychádzala z hore uvedenej lekárskej správy posudkového lekára,

ktorá je explicitne označená ako príloha napadnutého rozhodnutia. Na základe takto ustáleného skutkového stavu vyslovila odporkyňa svoj právny záver (viď citovaná lekárska správa: II. časť - Posudok/Celkový posudok) „Na základe objektívneho stavu nespĺňa podmienky na uznanie miery poklesu pracovnej schopnosti na účely úrazovej renty. Pokles miery pracovnej schopnosti na účely úrazovej renty v dôsledku úrazu zo dňa 27.11.2000 je 0%.“ Časť lekárskej správy označená ako „Pracovná rekomandácia“ nie je posudkovým lekárom vôbec vyplnená.

Voči tak sformulovaným dôvodom navrhovateľka brojila svojim odvolaním s tvrdením, že jej zdravotný stav sa zhoršuje, zanechal vážne trvalé nezvratné následky, došlo k zmene jej pracovného zaradenia, bol jej priznaný invalidný dôchodok a jej zdravotný stav nebol posúdený správne.

39. V súvislosti s uvedeným Najvyšší súd upozorňuje, že do procesu zisťovania skutočného stavu veci v dávkových konaniach (§ 172 ods. 3 písm. a/ zák. č. 461/2003 Z.z.), t.j. aj do zisťovania miery poklesu schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca, resp. inej osoby významne zasahuje zákonodarca prostredníctvom zásady materiálnej pravdy (§ 195) a obsahovým vymedzením pojmu dôkaz (§ 196). Podľa § 195 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie.

Podľa § 196 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. dôkazom je všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu veci, najmä výpovede účastníkov konania a vyjadrenia účastníkov konania a svedkov, odborné posudky, znalecké posudky, správy, listiny, vyjadrenia a potvrdenia iných fyzických osôb a právnických osôb. Netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo skutočnosti známe z činnosti Sociálnej poisťovne.

40. Pre oblasť dávkového konania je jedným z podstatných podkladov rozhodnutia výsledok lekárskej posudkovej činnosti pre výkon sociálneho poistenia (v prejednávanej veci lekárska správa v oblasti úrazového poistenia) v zmysle § 153 zák. č. 461/2003 Z.z. Je síce pravdou, že zákonodarca pre úrazové dávky prostredníctvom § 88 naznačil cieľ tohto zisťovania formuláciou „v súvislosti s plnením pracovných úloh uvedených v § 8 ods. 4 alebo s činnosťami uvedenými v § 17 ods. 2, alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh, alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami“, avšak na druhej strane presne a jasne nešpecifikoval jeho formálne a obsahové náležitosti.

Podľa § 153 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. lekárska posudková činnosť úrazového poistenia zahŕňa

- a) posudzovanie poklesu pracovnej schopnosti,
- b) posudzovanie zdravotnej spôsobilosti poškodeného absolvovať pracovnú rehabilitáciu alebo rekvalifikáciu na účely opätovného zaradenia do pracovného procesu,
- c) kontrolu bodového ohodnotenia pracovného úrazu a choroby z povolania na účely náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sporných prípadoch,
- d) posudzovanie účelnosti vynaložených nákladov spojených s liečením, za ktoré sa považujú náklady na liečivá a lieky, zdravotnícke pomôcky, dietetické potraviny a doprava poškodeného spojená s liečením.

Podľa § 153 ods. 6 zák. č. 461/2003 Z.z. posudkový lekár posudzuje na účely sociálneho poistenia pri kontrolných lekárskech prehliadkach zdravotný stav, schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť a pracovnú schopnosť poistenca a poškodeného

- a) v lehote určenej pri predchádzajúcom posudzovaní alebo aj skôr, ak zistí posudkovo významné skutočnosti, ktoré odôvodňujú vykonanie kontrolnej lekárskej prehliadky,
- b) na podnet inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby.

Podľa § 153 ods. 8 zák. č. 461/2003 Z.z. posudkový lekár pri výkone lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje s praktickým lekárom, ošetrojúcim lekárom 87) a s revíznym lekárom zdravotnej poisťovne. Posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia môže posúdiť dlhodobu nepriaznivú zdravotný stav poistenca v prítomnosti prítomného lekára so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore.

Podľa § 88 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. pokles pracovnej schopnosti sa posudzuje na účely odseku 1 v súvislosti s plnením pracovných úloh uvedených v § 8 ods. 4 alebo s činnosťami uvedenými v § 17 ods. 2, alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh, alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami. Pokles pracovnej schopnosti sa opätovne posúdi, ak sa predpokladá zmena vo vývoji pracovnej schopnosti. Pri posudzovaní poklesu pracovnej schopnosti sa neprihliada na zdravotné postihnutia, ktoré boli zohľadnené na nárok na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu.

41. Vo vzťahu k lekárskej posudkovej činnosti pri zisťovaní skutkového stavu sa už Najvyšší súd v svojej judikatúre viackrát vyjadroval. Napríklad prostredníctvom rozsudku sp. zn. 9 Sžso/24/2011 z 25. mája 2011 vyslovil nasledujúci právny záver:

„V konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, ktorého podkladom je posudok (lekárska správa) o poklese schopnosti vykonávať pracovnú činnosť, súd skúma aj to, či pri posudzovaní boli vzaté do úvahy všetky relevantné námietky účastníka konania, a teda či taký posudok je úplný, logický a presvedčivý, a či dokazovanie v správnom konaní bolo vykonané v dostatočnom rozsahu.“

42. Pri kontrole zákonnosti napadnutých rozhodnutí správnych orgánov, ako aj konaní im predchádzajúcich správny súd preveruje správnosť zistenia skutkového stavu (viď § 250j ods. 2 písm. b/, c/ a e/ O.s.p.), t.j. v prejednávanej veci medicínske posúdenie zdravotného stavu so záverom o miere poklesu pracovnej schopnosti navrhovateľky v súvislosti s plnením jej pracovných úloh.

Aby túto svoju kontrolnú činnosť mohol riadne vykonať, musí mať správny súd pred svojím rozhodnutím vo veci k dispozícii kompletný administratívny spis; k zabezpečeniu tohto cieľa mu ponúka platný Občiansky súdny poriadok množstvo oprávnení. Pre správne súdnictvo je administratívny spis odporkyne ako správneho orgánu základným podkladom na posúdenie riadneho zistenia skutkového stavu (viď § 250j ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p.), ako aj možných nedostatkov tohto procesu (viď § 250j ods. 2 písm. e/ O.s.p.).

43. V súvislosti s uvedeným Najvyšší súd vo svojej konštantnej judikatúre už viackrát zdôraznil (napríklad rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 1So/112/2010 z 11.01.2011, resp. 1So/58/2012 z 13.08.2012), že iba výnimočne v konaní podľa 2 a 3. hlavy 5. časti Občianskeho súdneho poriadku je možné v správnom súdnictve v zmysle § 250q ods. 1 veta druhá O.s.p. očakávať vykonávanie dôkazov, ktoré správny orgán počas konania nevykonával, a to aj bez svojho zavinenia. Tento záver vyplýva z odlišného charakteru správneho súdnictva, a to aj pre konanie o opravnom prostriedku, v ktorom prevažuje kasačný spôsob (§ 250i ods. 1 veta prvá v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p.) prieskumu napadnutých správnych rozhodnutí, tzn. že správny súd vykonáva iba prieskum správnosti zistenia skutkového stavu (tzn. nerozpornosti vyslovených odborných medicínskych záverov o zdravotnom stave navrhovateľa) na základe podkladov obsiahnutých v pripojenom správnom spise (§ 250i ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Ak na základe vyslovených námietok správny súd dospeje k názoru, že takýto skutkový stav nebol riadne zistený, nevznikne dôvod na súdne zisťovanie riadneho skutkového stavu vykonávaním dôkazov, ale naopak je to zákonný dôvod na zrušenie rozhodnutia správneho orgánu.

Podľa § 250q ods. 1 O.s.p. platí, že ak nedôjde k vybaveniu opravného prostriedku spôsobom uvedeným v § 250f, 250o alebo 250p, nariadi súd pojednávanie. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

44. Občiansky súdny poriadok medzi zrušovacie dôvody správneho súdnictva spojené so skutkovým stavom zaraďuje vady zistenia skutkového stavu s rôznou intenzitou, ktoré sú zákonodarcom prezentované ako nedostačujúce na posúdenie veci (viď § 250j ods. 2 písm. b/, c/ a e/ v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p.). Uvedená vada v zistení skutkového stavu (t.j. nie riadne zistený skutkový stav) môže kolísať v rôznych medziach, a to:

i. neúplne zistený, tzn. s riadnou oporou v právnom poriadku neboli zistené všetky potrebné skutočnosti (napríklad prehliadnutie konkrétnej skutočnosti alebo odmietnutie vykonania predkladaného alebo požadovaného dôkazu a iné),

ii. nedostatočne (kvázi úplne) zistený, tzn. bez riadnej opory v právnom poriadku (napríklad následkom omylu pri výbere ustanovenia) boli zistené celkom iné a teda nepotrebné skutočnosti, poprípade s riadnou oporou v právnom poriadku boli predložené alebo získané dôkazné prostriedky nesprávne vyhodnotené (napríklad špatne určený vek, či poisťné obdobie žiadateľa alebo jeho zdravotné postihnutie, a to aj na základe nepravdivých, falšovaných či pozmenených informácií alebo dokumentov, alebo zamlčaním podstatných údajov dôležitých pre dávkové konanie a iné vady skutkového stavu), alebo

iii. nelegálne zistený skutkový stav, tzn. v rozpore s právnym poriadkom (najmä v rozpore s právnym

predpisom upravujúcim oprávnené používanie rôznych zisťovacích metód a s následkami uvedenými v ustanovení § 7 ods. 3 zákona č. 166/2003 Z.z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov/zákon o ochrane pred odpočúvaním/).

45. V prejednávanej veci má Najvyšší súd preukázané, že navrhovateľka počas celého konania týkajúceho sa posudzovania jej zdravotného stavu vznášala námietky voči vysloveným záverom (č.l. 37 a 38) doložené množstvom zdravotnej dokumentácie (č.l. 40 až 72), resp. odmietla podpísať zápisnice spísané v jej prítomnosti (29.04.2011 - č.l. 36, 27.06.2011 - č.l. 33, 04.07.2011 - č.l. 37). Tieto dôkazné prostriedky navrhovateľky boli v napadnutom rozhodnutí odporkyne celkom opomenuté, t.j. odporkyňa napriek jasnému príkazu zákonodarcu, aby v zmysle § 209 zák. č. 461/2003 Z.z. dôsledne naplnila zásadu voľného hodnotenia dôkazov, tak odôvodnenie, prečo sa s navrhnutými dôkaznými prostriedkami (lekárske správy a dodatky/dohody k pracovným zmluvám), absolútne absentuje, t.j. pre správny súd je v prejednávanej veci nedohľadateľné.

Podľa § 209 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

46. Za tejto procesnej situácie musí Najvyšší súd zdôrazniť, že skutkový stav (resp. skutočný stav veci) v sociálnych dávkových konaniach je svojim rozsahom, ako aj obsahom výslednou mozaikou zloženou z jednotlivých skutočností o zdravotnom, sociálnom, pracovnom a inom stave žiadateľa získaných v procese dokazovania vedeného najmä podľa ustanovení § 196 zák. č. 461/2003 Z.z. Pri žiadosti o priznanie nároku na úrazovú rentu sa najmä zisťujú, resp. preverujú skutočnosti získané v procese lekárskej posudkovej činnosti pri výkone sociálneho poistenia (§ 153 a nasl. zák. č. 461/2003 Z.z.) preukazujúce naplnenie hypotézy ustanovenia § 88 zák. č. 461/2003 Z.z.

47. V súvislosti s hore uvedeným a v úmysle zachovať doterajšiu judikatúru, Najvyšší súd odkazuje na svoj rozsudok sp. zn. 1Sžso/33/2010 z 22.03.2011 (celú časť relevantnú pre prejednávanú vec odvolací súd v zmysle § 250ja ods. 7 O.s.p. následne cituje):

„V správnom konaní je vykonanie dôkazov veľakrát spojené, resp. si vyžaduje osobitné znalosti na to, aby bol správne verifikovaný obsah dôkazu. Aj v konaniach spojených s posúdením zdravotného stavu žalobcu [navrhovateľky - poznámka konajúceho súdu] sa vyžadujú na zistenie skutkového stavu osobitné, najmä medicínske znalosti, ktorými sudcovia bežne nedisponujú.

Je celkom logické, že žalobca v súdnom konaní prezentuje svoje subjektívne predstavy, prečo by malo byť rozhodnutie správneho orgánu preňho priaznivé. Toto však na úspech v súdnom prieskume správnych rozhodnutí je nepostačujúce, pokiaľ žalobca okrem svojich predstáv neponúkne právne relevantnú argumentáciu (dôkazné prostriedky) na ich podporu (procesná zásada bremena tvrdenia). “

48. Ak na základe námietok nielen vznesených, ale aj navrhovateľkou podložených relevantnými dôkaznými prostriedkami (§ 120 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.) správny súd dospeje k názoru, že takýto skutkový stav nebol riadne zistený, nie je to dôvod na súdne zisťovanie riadneho skutkového stavu vykonávaním dôkazov, ale naopak je to zákonný dôvod na zrušenie rozhodnutia správneho orgánu.

Nakoľko však navrhovateľka predložila množstvo relevantných listín (išlo najmä o rôzne zdravotné správy) na podporu svojho tvrdenia o zhoršenom zdravotnom stave, ktorý nebol údajne posudkovými lekármi odporkyne dostatočne posúdený, Najvyšší súd musel k odvolacím námietkam navrhovateľky prihliadnuť a označiť ich za dôvodné. Takýmto konaním odporkyne vznikla v procese vykonávania dôkazov vada (neúplne zistený skutkový stav v zmysle záverov v bode č. 44) so závažným vplyvom na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

2) K príčinnej súvislosti

49. Odporkyňa, čo sa týka zisteného skutkového stavu, vo svojich zisteniach odkazuje na pripojenú lekársku správu a jej medicínsky sformulované závery. Najvyšší súd charakterizuje lekársku správu

posudkové lekára ako podklad rozhodnutia v dávkovom konaní, ktorý predstavuje odborné (t.j. medicínske, nie právne) posúdenie skutočného stavu veci písomnou formou, a tým, že zodpovedá na zákonom uložené úlohy (otázky), zásadným spôsobom rieši formou podkladu rozhodnutia aj predbežnú otázku vo vzťahu k skutočnostiam súvisiacim alebo vyvolaným zdravotným stavom žiadateľa o úrazovú rentu (m.m. rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžso/25/2012 zo 16.07.2013).

50. Lekárskou posudkovou činnosťou (viď bod č. 40) sa nielen vykonáva medicínske hodnotenie a posudzovanie zdravotného stavu navrhovateľky, jeho zmien a porúch, ktoré podmieňujú zdravotné postihnutie fyzickej osoby pracovným úrazom, ale aj posudzovanie pracovno-právnych dôsledkov v oblastiach dávok, ktoré má fyzická osoba v dôsledku pracovného úrazu, t.j. pokles pracovnej schopnosti v súvislosti s plnením pracovných úloh (výkon pracovných/služobných povinností vyplývajúcich z pracovného, štátnozamestnaneckého alebo služobného pomeru, iná činnosť vykonávaná na príkaz zamestnávateľa alebo počas pracovnej cesty) alebo v priamej súvislosti s nimi.

51. Z uvedeného vyplýva nepochybne, že ak je v zmysle § 88 zák. č. 461/2003 Z.z. nárok fyzickej osoby na priznanie úrazovej renty späť so zákonnou podmienkou „ak v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má viac ako 40-percentný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca alebo činnosť osoby uvedenej v § 17 ods. 2“.

Takýto úmysel zákonodarcu však nie je možné naplniť iba púhym konštatovaním, že posúdenie skutkového stavu navrhovateľky z medicínskeho hľadiska je postačujúce na to, aby mohlo byť všeobecne konštatované, že pracovnoprávne dôsledky jej stavu po pracovnom úraze nie je možné spájať (nie je príčinou) so zhoršením zdravotného stavu navrhovateľky.

52. Navyše k tomuto zhoršeniu nepochybne došlo vzhľadom na priznanie nároku na invalidný dôchodok navrhovateľke.

Naopak, podľa názoru Najvyššieho súdu je potrebné v rozhodnutí odporkyne ako správneho orgánu v zmysle § 209 zák. č. 461/2003 Z.z. výslovne konštatovať, že posudkový lekár vylučuje uvedenú súvislosť medzi pracovným úrazom a poklesom pracovnej schopnosti navrhovateľky a súčasne je povinný podať objasnenie, z akých iných dôvodov vznikol zhoršený zdravotný stav navrhovateľky, t.j. výron členkov bedrového kĺbu pravej nohy, či šikmá panva, skolióza TH.

V.

53. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok navrhovateľa, ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté v svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, najmä už v citovanom rozhodnutí sp. zn. 1Sžso/33/2010, 9Sžso/24/2011, ako aj sp. zn. 1So/112/2010, pri ktorých Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nich odchýlil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 2 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

54. Najvyšší súd Slovenskej republiky neuviedol vo výroku zrušujúceho rozsudku zákonné ustanovenie, podľa ktorého bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené (§ 250j ods. 4 prvá veta O.s.p.), nakoľko dôvodom podania tejto informácie súdom je v zmysle § 250j ods. 4 veta druhá O.s.p. poskytnúť podklady pre posúdenie prípustnosti možného odvolania proti rozsudku súdu. Nakoľko proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve sú nielen generálne (§ 246 c ods. 1 O.s.p.), ale aj špeciálne (§ 250ja ods. 6 O.s.p.) prípustné opravné prostriedky, potom nie je možné ust. § 250j ods. 4 O.s.p. na výroky rozhodnutí Najvyššieho súdu aplikovať.

55. O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého úspešnej navrhovateľke právo na úplnú náhradu trov tohto konania vzniklo.

Nakoľko však nebola právne zastúpená a zo spisu žiadne jej výdavky nevyplývajú, resp. nie sú vyčíslené, odvolací súd jej náhradu trov konania nepriznal.

56. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava sociálno-poistných vzťahov vychádza z verejnoprávných vzťahov), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).